Z toho, co bylo řečeno, plyne:

Nenastoupení povinného dílu není odporovatelné z toho důvodu, ježto k nabytí nároku není »nastoupení« právně možné. Neuplatňuje-li nepominutelný dědic nároky na povinný díl nebo nároky na jeho doplnění, nelze tomu odporovati proto, že tento nárok již jako pohledávka vznikl a lze ji ihned vymáhati. Z téhož důvodu není možný odpor ani v tom případě, dostalo-li se nepominutelnému dědici povinného dílu v podobě odkazu (§ 774 obč. zák.). Podle předpisů § 39 konk. ř. a § 8 odp. ř. lze odporovati toliko nenastoupení dědictví nepominutelným dědicem. Tu ovšem již nejde o případ povinného dílu, neboť nepominutelný dědic je v příčině toho, co mu bylo zůstaveno, skutečným dědicem a právní povaha povinného dílu se proto v tomto směru neprojevuje.

Josef Havelka:

PRÁVNÍ POVAHA T. ZV. »DISCIPLINÁRNÍCH NÁLEZŮ« PROTI OBECNÍM ZŘÍZENCŮM.

I. Služební poměry trvale ustanovených zřízenců při obcích v Čechách, na Moravě a ve Slezsku byly upraveny zákonem ze dne 17. prosince 1919, č. 16 Sb. z. a n. z roku 1920, jímž byla podle čl. I, § 1 tohoto zákona změněna, resp. doplněna ustanovení zřízení obecních v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, pokud se týkala obecních zřízenců. Podle § 10 tohoto zákona může být trvale ustanovený zřízenec propuštěn usnesením obecního zastupitelstva toliko na základě provedeného disciplinárního řízení podle obdoby služební pragmatiky pro státní zřízence, o čemž bližší ustanovení budou vydána zvláštním vládním nařízením. Toto slibované prováděcí vládní nařízení bylo vskutku vydáno dne 14. srpna 1920 pod čís. 483 Sb. z. a n. Stručně shrnuto obsahuje toto — velmi sporné — vládní nařízení tato ustanovení:

§ 1 zopakovav znění § 10 zák. č. 16/1930 upravuje v druhém odstavci kompetenci při propouštění společných zřízenců několika obcí. § 2 ustanovuje, že disciplinární řízení se provádí obdobně podle předpisů §§ 181 až 188, pokud se týče §§ 87 až 155 zákona ze dne 25. ledna 1914, č. 15 ř. z. (služební pragmatiky pro státní zaměstnance), pokud není v dalším nic jiného ustanoveno. Podle § 4 zřizují se k provedení disciplinárního řízení disciplinární komise I. a II. stolice, a sice (§ 5) disc. komise I. stolice při všech obcích a společných zařízeních, ústavech a podnicích, které zaměstnávají zřízence podle zákona ze dne 17. prosince 1919, č. 16 Sb. z. a n. z roku 1920, disciplinární komise II. stolice (vrchní discipl. komise) pak při zemských (správních) výborech, resp. zemské správní komise v Praze, Brně a Opavě. § 6 upravuje složení a funkční období discipl. komisí, § 7 dává velmi strohé předpisy formálně proc. rázu o usnášení se discipl. komisí. Konečně § 8 upravuje tresty disciplinární.

II. Citovaná ustanovení vlád. nař. č. 483/20 Sb. z. a n. zavdala velmi brzo podnět ke sporům, jmenovitě o kompetenci.

1. Nejvyšší soud v Brně prohlásil velmi záhy, již v rozh. ze dne 20. září 1921, Rv I 364/21 (čís. 1189 sb. Vážného), že disciplinární nálezy proti obecním zřízencům lze soudům přezkoumati jen po stránce formální, nikoliv i po stránce věcné. To se rovnalo ovšem skrytě popření přípustnosti pořadu práva. Vznikly dále pochybnosti o tom, zahrnují-li se i obecní zřízenci měst statutárních pod zákon č. 16/20 a v jaké cestě mohou uplatňovati svoje nároky ze služebního poměru.

2. Otázku tu řešil senát pro řešení kompetenčních konfliktů, a sice nejprve rozhodnutím ze dne 25. května 1925, čís. 287 z roku 1925 tak, že zaměstnanci hospodářských podniků obcí veškerých musejí uplatňovat své nároky cestou soudní a pak rozhodnutím z téhož dne čís. 338/1925 vysloviv právní zásadu: »O nárocích obecních zřízenců proti obci ze služebního poměru jest rozhodovati soudům, třebas by šlo o obce statutární a služební smlouvu, uzavřenou před zákonem ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 Sb. z. a n. na rok 1920.«

3. Tím bylo už naznačeno, jakým směrem se bude bráti vývoj otázky kompetence a že nastane konflikt obou nejvyšších soudních tribunálů, neboť nejvyšší soud důsledně setrvával při svém názoru citovaném shora podle rozh. čís. 1189 sb. Vážného a naopak správní úřady necítily se ve smyslu uvedeného rozhodnutí senátu pro řešení kompetenčních konfliktů povolány rozhodovat meritorně o opravných prostředcích do usnesení obecního zastupitelstva o propuštění obecního zřízence podle § 10 zák. č. 16/20. Stanovisko to formuloval nejvyšší správní soud v nálezu ze dne 11. března 1929, č. 24.719/26, kde vyslovil výrok, že vládní nařízení ze 14. srpna 1920, čís. 483 Sb. z. a n., pokud ustanovuje, že o stížnosti do výroku obce o propuštění obecního zřízence podle § 10 zák. č. 16/20 Sb. z. a n. rozhoduje zemský samosprávný úřad, není kryto zákonem a jest proto neplatné. Ve smyslu tohoto nálezu zrušily zemské úřady vrchní disciplinární komise podle § 4 vlád. nař. č. 483/20 přízené a odpírají správní úřady cestou instanční rozhodovati o opravných prostředcích do usnesení obec. zastupitelstev, jimiž na základě návrhu discipl. komise byl stěžovatel ze služeb obce propuštěn, a odkazují jej na řádné soudy s poukazem na § 24 zák. č. 16/20.

4. Toto stanovisko však nesdílí nejvyšší soud a vytrvale (sb. Vážného čís. 7749, 12.873, 13.485, 15.559) judikuje, že ve sporu trvale ustanoveného obecního zřízence ze služebního poměru lze soudům přezkoumati disciplinární nálezy jen po stránce formální, nikoliv i po stránce věcné a že neprávem byly zrušeny vrchní disciplinární komise.

5. Fakticky jeví se z toho pro obecního zřízence postiženého disciplinárním řízením tyto těžké důsledky:

Výrok obecního zastupitelstva o propuštění obecního zřízence na základě návrhu disciplinární komise ve smyslu § 8 vlád. nař. č. 483/20 nebo o uvalení jiného trestu tam zmíněného po provedeném řízení disciplinárním je pravoplatný. Proti němu není opravných prostředků. Správní úřady odpírají o opravných prostředcích do takového usnesení obecního zastupitelstva rozhodovat a nejvyšší soud opíraje se o zásadu svrchu uvedenou připouští přezkoumávání tohoto t. zv. disciplinárního »nálezu« jen po stránce formální, nikoliv věcné, což se prakticky rovná nule a šmahem znamená zamítnutí žaloby.

III. Z tohoto stručného přehledu můžeme formulovat již spornou otázku a pokusit se o její řešení.

Sporná otázka je:

Je správné stanovisko nejvyššího správního soudu, že výlučně předepsán jest pořad soudní pro veškeré spory obecních zřízenců def. ustanovených (§ 24 zák. č. 16/20 Sb.) a odporuje § 8 vlád. nař. č. 483/20 zákonu, nebo jest správný názor nejvyššího soudu, že § 8 vlád.

nař. č. 483/20 jest kryt § 10 zákona č. 16/20 Sb. a měly být vrchní discipl. komise podle § 8 vlád. nař. č. 483/20 zřízené zachovány?

1. Jak už bylo řečeno, odpírají správní úřady rozhodovati o opravných prostředcích do usnesení obecního zastupitelstva o propuštění definitivně ustanoveného obecního zřízence tvrdíce, že v § 24 zák. č. 16/20 Sb. předepsal zákon pro veškeré spory obecních zřízenců pořad soudní. Při tom se opírají o již citovaný nález nejv. správ. soudu ze dne 11. března 1929, č. 24.719/26, uveřejněný ve sbírce Boh. A pod č. 7803, jenž vyslovil právní větu:

»Vládní nařízení ze 14. srpna 1920, č. 483 Sb., pokud ustanovuje, že o stížnosti do výroku obce o propuštění obecního zřízence podle § 10 zák. č. 16/20 Sb. rozhoduje zemský samosprávný úřad, není kryto zákonem a jest proto neplatné.«

Na základě tohoto nálezu zrušilo min. vnitra výnosem ze dne 16. července 1929, č. 32.569-3 vrchní disciplinární komise, zřízené podle § 4 vlád. nař. č. 483/20 Sb. a ponechány byly pouze disciplinární komise I. stolice při obecních zastupitelstvech, nebo vrchní správě společného zařízení, ústavu nebo podniku zřízené.

Nezbude, než abychom se stručně seznámili s argumentací nálezu n. s. s. Boh. A č. 7803, neboť tím zároveň formulujeme autenticky jedno ze sporných hledisek. Nejvyšší správní soud argumentuje v cit. nálezu — stručně shrnuto — takto:

Prováděcí nař. č. 483/20, vydané na základě zmocnění § 10 zák. č. 16/20 Sb., pokud zavádí pro discipl. řízení dvě stolice a pokud stanoví v § 8 posl. odst., že vrchní disc. komise v případech tam jmenovaných činí návrh zemskému samosprávnému úřadu, jenž rozhoduje o stížnosti s konečnou platností, není kryto zákonem. Zákon č. 16/20 Sb. podle výslovného znění svého § 1 se jeví jako zákon, kterým se doplňuje a mění ustanovení obecních zřízení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, pokud se týkají obecních zřízenců. Předpisy zák. č. 16/20 Sb. dlužno tedy vykládati v duchu obecního zřízení. Obecní zřízení české stanoví, že přísluší starostovi vykonávati discipl. moc nad obecními zřízenci a suspendovati je, kdežto propouštěti je přísluší obecnímu zastupitelstvu. Podle jakých pravidel má se nad nimi moc disciplinární vykonávati, v obecním zřízení českém stanoveno není. Vzhledem k zásadní autonomii obce je věcí obce, aby na základě své organisační moci upravila disc. řízení sama, šetříc arciť všeobecně uznaných zásad řízení správního. Zákon č. 16/20 Sb. upravuje v § 10 podle svého nadpisu a doslovu toliko otázku propuštění zřízence ze služby a stanoví 1. ve shodě s ustanovením § 53 česk. obecního zřízení, že propustiti zřízence je příslušno toliko obecní zastupitelstvo, nikoliv jiný orgán obce, 2. že obecní zastupitelstvo může tak učiniti jen cestou disciplinární, 3. a to na základě řízení, jež upraviti sluší vládním nařízením podle obdoby služební pragmatiky. Zákon sám upravil kompetenci pro spory ze služeb. poměru obecních zřízenců v § 24 zák. č. 16/20 a konstruuje ten poměr jako poměr soukromoprávní. Z toho jde, že výrok obce v takových věcech nemá vůči zřízenci povahy úředního decernátu, schopného právní moci, nýbrž je toliko prohlášením strany, proti němuž zřízenec může se dovolati ochrany řádných soudů. Nedává-li pak zákon výslovně — jak to činí na př. min. nař. č. 21/1914 ř. z. resp. vl. nař. č. 113/26 o kancelářských pomocnících a oficiantech — zřízenci právo, aby svoje nároky uplatnil nejprve pořadem stolic samosprávných a nevyhrazuje-li tak zákon vyšším orgánům samosprávným kompetenci, aby ke stížnosti zřízencově usnesení obce přezkoumávaly a eventuelně modifikovaly, nelze těmto orgánům přiznávati vůbec žádné kompetence, aby ke stížnosti zřízencově zasahovaly do sporu mezi ním a obcí. —

2. Uvedli jsme poněkud podrobněji obsah citovaného nálezu, poněvadž proti němu zaujal odmítavé stanovisko nejvyšší soud nejpodrobněji odůvodněné v rozhodnutí ze dne 5. října 1933, Rv I 1319/31 sb. Vážného č. 12.873 a bude třeba postaviti vedle sebe obě hlediska.

V důvodech rozh. č. 12.873 praví se doslovně:

»Dovolatel.... snaží se dovoditi zejména z ustanovení § 24 zák. ze dne 17. prosince 1919, č. 16 Sb. z. a n. z roku 1920, že řádné soudy jsou povinny přezkoumati kárné nálezy proti obecním zřízencům nejen po stránce formální, nýbrž i po stránce věcné. V tom však nelze dovolateli přisvědčiti. Nejvyšší soud vyslovil již v rozhodnutích č. 1189 a 7749 sb. n. s. právní názor, že spory ze služ. poměru trvale ustanovených obecních zřízenců jsou sice podle § 24 zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 Sb. z. a n. z roku 1920 přikázány řádným soudům, avšak s omezením, že při rozhodování o žalobním nároku lze soudu přezkoumávati jen formální náležitosti disciplinárního nálezu proti obecnímu zřízenci, zdali se totiž tento nález stal formálně správně podle platných předpisů, nikoliv i jeho správnost po stránce věcné, protože o jeho správnosti po stránce hmotného práva jsou povolány rozhodovati jedině nadřízené úřady správní... Nelze důvodně tvrditi, že § 8 vybočil z mezí zákona... Podle §§ 181, 87 až 155 služ. pragmatiky obsahuje disciplinární řízení také řízení opravné..... Řídila-li se vláda obdobou těchto předpisů, nevybočila z mezí zákona....«

Zmíněný právní názor n. s. o nepřezkoumatelnosti disc. nálezů po stránce hmotného práva opírá se o plenissimární usnesení nejvyššího soudního a kassačního dvora vídeňského ze dne 22. listopadu 1910, č. 231 Praes, zapsané ve sbírce judikátů pod č. 191, uveřejněné ve sbírce Nowackově, nová řada XII, č. 1299. Právní věta zní:

»Disziplinarerkenntnisse, welche gegen sogenannte Vertragsbeamte des Staates oder sonstige in einem öffentlichen Dienste Angestellte im Grunde vertragsmäßiger Unterwerfung unter die Dienstgewalt des Dienstgebers ergangen sind, können im Rechtswege materiell nicht überprüft werden und zwar auch nicht im Wege der Vorfrage; wohl aber unterliegen solche Erkenntnisse in der Richtung, ob dieselben nach den massgebenden Bestimmungen formgerecht zu stande gekommen sind, einer richterlichen Nachprüfung.«

V rozhodnutí tom se vykládá, že i když stát pokládá za přiměřené dát zaměstnání některých svých zaměstnanců soukromoprávní povahu, přece chce zajistiti si ale na druhé straně stálost a spolehlivost služebních výkonů záležejících v účasti na veřejné správě, a to vede k vytvoření disciplinárního práva, které má ten účel, přenechati posuzování, že zřízenec plní své povinnosti čili nic, zda jeho chování jest způsobilé ohroziti veřejný zájem, výlučně státním orgánům k tomu povolaným. Poněvadž s eventuelním propuštění ze služeb nařízeným u výkonu disc. práva jest spojena i ztráta platu, nastává kolise mezi nařízením o účelu služby s veřejným karakterem a mezi nárokem na plat povahy soukromoprávní. Z té skutečnosti, že civilní soudy jsou povolány rozhodovat o nárocích soukromoprávních, nemůže být odvozováno, že jsou také povolány podrobiti judikování veřejnoprávní poměry obsažené v skutkovém stavu zakládajícím služební poměr, o kterých si stát smluvně vyhradil rozhodovati. Smlouvou podrobuje se zaměstnanec disciplinárním normám, ale poněvadž tu jde o jednostranné opatření státu zajistiti si vliv na posuzování, zda plní zřízenec své povinnosti, jde o t. zv. veřejnoprávní smlouvu.

Poněvadž však právě právní účinnost výkonu disciplinárního práva správními orgány nespočívá na zákonu, nýbrž na smlouvě nebo na jednostranném opatření veřejnoprávní korporace, právem se žádá, aby formální normy disciplinárního řízení byly zachovány a soudy jsou oprávněny otázku tu podrobiti samostatnému zkoumání. Do zkoumání materielního se však pouštěti nemohou, když nárok na soud vznesený odporuje nálezu.

Nezdá se však, že by z tohoto judikátu bylo možno čerpati bezvýhradně oporu pro právní názor nejv. soudu.

a) Nejprve jest vytknouti, že judikát č. 191 mluví výslovně o disciplinárních nálezech, které byly vydány proti tak zv. smluvním úředníkům státu nebo jiných veřejnoprávních korporací.

Vydá se však v disciplinárním řízení proti def. obecnímu zřízenci nějaký disciplinární nález? V skutku se nevydá. Podle § 8 vlád. nař. č. 483/20 Sb. usnáší se disc. komise I. stolice pouze na těchto disciplinárních trestech;

a) na důtce,

b) na peněžité pokutě.

Je-li však discipl. čin zřízencův takový, že má za následek vyloučení z postupu do vyšších platů, zmenšení služeného, přeložení do výslužby se zmenšeným výslužným nebo propuštění ze služby, činí disciplinární komise obecnímu zastupitelstvu nebo vrchní

správě společného zařízení, ústavu nebo podniku n á v r h, o němž korporace tato rozhodne. Vrchní disc. komise rozhodují o stížnostech proti nálezům disc. komisí I. stolice podle odst. 1 s konečnou platností; v případech odst. 2 činí návrh zemskému samosprávnému úřadu, jenž rozhoduje o stížnosti s konečnou platností. Disciplinární komise činí při těžších trestech v § 8, odst. 2 vyjmenovaných toliko n á v r h na určitý druh trestu obecnímu zastupitelstvu, které rozhodne u s n e s e n í m.

O formální stránce tohoto návrhu není ve vlád. nař. č. 483/20 Sb. žádného ustanovení. § 2 tohoto vlád. nař. byla sice recipována ustanovení §§ 181 až 188, pokud se týče §§ 87 až 155 služ. pragmatiky, ale výslovně se v § 2 praví, že disciplinární řízení se provádí o b d o b n ě podle těchto předpisů služ. pragm., p o k u d n e n í v d a l š í m n i c j i n é h o u s t a n o v e n o. Ježto §§ 127 a 129 služ. pragm. odporují ustanovení § 8, odst. 2 vlád. nař. č. 483/20 Sb., nejsou recipovány. Obecnímu zřízenci nedoručuje se žádný nález disc. komise s rozhodovacími důvody. Nesmí se mu ani doručiti, poněvadž disc. komise nesmí ani takového nálezu vydat, sice by tím překročila svoji pravomoc. Návrh disc. komise obecnímu zastupitelstvu může být zcela neformální a nemusí být důvody opatřený. Mohl by patrně být i jen ústní v tom směru, že by se předložily obec. zastupitelstvu discipl. spisy s příslušnými zápisy o řízení a o odhlasovaném návrhu.

Stejně tak usnesení obec. zastupitelstva o propuštění nebo jinakém těžším potrestání obecního zřízence na návrh disciplinární komise nemusí patrně obsahovat náležitosti podle §§ 127 a 129 služ. pragmatiky. To nikde předepsáno není. Usnesení obecního zastupitelstva může být ohlášeno obec. zřízenci zcela neformálním přípisem s konstatováním, že ten a ten trest se prohlašuje. Tato neformálnost je možná tím spíše, že obecní zastupitelstva vědí, že ve správní cestě nebude toto usnesení přezkoumáváno a že před civilními soudy mají dostatek času přednésti důvody až při ústním jednání.

Není tu tedy po provedeném řízení disc. podle vlád. nař. č. 483/20 Sb. vůbec žádného disciplinárního nálezu po f o r m á l n í stránce, který by bylo možno nadřízené instanci přezkoumati. Je tu pouze usnesení obecního zastupitelstva, které v tomto případě není žádným úředním decernátem, nýbrž jen právním jednáním povahy soukromoprávní, vyslovujícím zrušení soukromoprávní služební smlouvy se zaměstnancem uzavřené pro hrubé porušení služebních povinností.

b) Nejvyšší soud tvrdí dále v rozh. z č. 12.873 sb. Vážného, že § 8 vlád. nař. č. 483/20 Sb. nevybočil z mezí zákona a že je zákonem kryt, čímž oponuje se už v předu vyloženému názoru nejv. správ. soudu v nálezu Boh. A č. 7803/29. Nejvyšší soud praví, že také služ. pragmatika (zák. z 25. ledna 1914, čís. 15 ř. z.) obsahuje opravné disciplinární řízení a řídila-li se vláda obdobou těchto předpisů, nevybočila z mezí zákona.

Toto stanovisko nelze však sdíleti, jak přesvědčivě odůvodňuje nejvyšší správní soud v nálezu Boh. A 7803.

c) Nejvyšší soud v rozh. č. 12.873 Vážný argumentuje, že při disciplinárním nálezu nelze vůbec mluviti o »sporu« mezi dvěma na roveň postavenými subjekty, nýbrž běží při něm o oprávnění nadřízeného orgánu k podřízenému subjektu k tomu čelící, by byly plněny povinnosti stavovské i úřední (§ 87 služ. pragm.) a aby byl vůbec zachován pořádek a kázeň. Správnost disciplinárního nálezu po stránce hmotné může přezkoumati jen nadřízený úřad správní, který byl k tomu účelu zřízen, nikoliv soud. Na-byl-li disciplinární nález moci práva, jest po hmotné stránce pro soud závazný.

K této argumentaci nutno nejprve poznamenat, jak už vyloženo bylo, že propuštění nebo jiné těžší tresty podle § 8, odst. 2 vlád. nař. č. 483/20 neuvalují se žádným disciplinárním nálezem, nýbrž že je vyslovuje obecní zastupitelstvo usnesením, o jehož zvláštní povaze není v zákoně nic řečeno.

d) Zbývá se vypořádati s tvrzením, že fakt zavedení disciplinárního řízení změnil něco na povaze služebního poměru případně služební smlouvy trvale ustanoveného obecního zřízence a zda z toho lze něco vytěžiti pro názor nejvyššího soudu, že spory takového zřízence po p r o p u š t ě n í na základě provedeného disciplinárního řízení nepatří na pořad práva (sc. po-

řad soudní). To jest totiž jádro odůvodnění zmíněného už rozhodnutí č. 12.873 Vážný.

Nelze upříti, že v řízení disciplinárním nestojí k sobě orgán disciplinární řízení zavádějící a provádějící a disciplinovaný subjekt v postavení stran sobě rovných. Vždy se vyžaduje, aby předcházelo nějaké podrobení se podřízeného subjektu normám upravujícím disciplinární řízení, neboť kdyby tohoto podrobení nebylo, mohl se podřízený subjekt kdykoliv vyhnouti kárnému řízení a zameziti nepříznivým důsledkům, pro něj z kárného řízení plynoucím.

I obecní definitivní zřízenec podrobuje se příslušným ustanovením, upravujícím kárné řízení, neboť to jest součástí soutěžních podmínek, jimž musí zřízenec vyhověti a jež musí přijmouti, aby byl obcí přijat a trvale ustanoven. Nesporně jest výronem moci nadřízeného orgánu, t. j. obec. starosty, aby řízení disciplinární s def. zřízencem zaváděl a věcí obce, t. j. obec. zastupitelstva, aby po provedeném disc. řízení zřízence propustila. Ale záleží pouze a jedině od úpravy zákonnými předpisy, jak se může podrobený subjekt v kárném řízení brániti a po případě uplatňovati své lepší právo proti nepříznivým důsledkům plynoucím pro něj z výroků kárných orgánů.

I kdyby za daného stavu zákonité úpravy služ. poměru trvale ustanovených obecních zřízenců skutečně vydávala disc. komise nebo obec. zastupitelstvo disciplinární nález o trestech v § 8, odst. 2 vlád. nař. č. 483/20 uvedených, čemuž tak není, jak už bylo vyloženo, nemohl by takový nález nabýt právní moci a stát se správním aktem nepodléhajícím přezkumu soudů, poněvadž není podle výslovného předpisu zákona proti němu opravný prostředek v instanční cestě úřadů správních, nýbrž postižený jest podle § 24 zák. č. 16/20 Sb. odkázán na pořad soudní.

Doslov § 24 zákona č. 16/20 nedává pochybnosti o tom, že veškeré spory vzešlé ze služebních poměrů trvale ustanovených obecních zřízenců se rozhodují pořadem soudním, ujasníme-li si povahu služebního poměru těchto obecních zaměstnanců.

Soukromoprávní povaha služebního poměru obecních zřízenců, podléhajících zákonu č. 16/20 Sb., byla nesporně uznána.

Senát pro řešení kompetenčních konfliktů rozhodoval tu otázku rozhodnutím ze dne 25. května 1925, čís. 33/1925 a vyslovil se bezvýhradně pro soukromoprávní povahu tohoto služebního poměru, opřev svoji argumentaci jmenovitě o výklad § 24 ve srovnání s příbuznými zákony a vyloživ jmenovitě genesi § 24. Zdůraznil, že zákon č. 16/20 Sb. nemá ustanovení obdobného § 2 zákona ze dne 30. července 1919, č. 443, který by vyzdvihl veřejnoprávní povahu služebního postavení obecních zřízenců. Tento zákon upravující služební poměry obecních úředníků ustanovil v § 40 důsledně, že spory o služební příjmy a výslužné a zaopatřovací požitky vdov a sirotků, jakož i ostatní spory vzešlé ze služebních poměrů úředníků rozhodují pořadem stolic samosprávných. Tytéž spory zřízenců jsou však v § 24 zák. č. 16/20 Sb. odkázány na pořad soudní. Podle původního návrhu zákona, tisk 1040, měly býti spory o služ. příjmy a výslužné zřízenců, jakož i o zaopatřovací požitky vdov a sirotků rozhodovány řádnými soudy, ostatní spory vzešlé ze služ. poměrů však úřady samosprávnými. Měl býti tedy ohledně zřízenců zaveden stav, který tehdy platil ohledně obecních úředníků v Čechách podle § 40 zemského zákona č. 35/1908. Ústavní výbor odchýlil se podle odůvodnění svého návrhu tisk č. 2010 sice bez udání důvodů, ale vědomě od starého i nového úřednického zákona a přikázal veškeré spory ze služ. poměru zřízenců řádným soudům. Přikázání veškerých sporů soudům stalo se tedy s dobrým rozmyslem a záměrně, aby zachován byl důsledně soukromoprávní ráz služebního poměru obecních zřízenců.

Soukromoprávní povahu služebního poměru obecních zřízenců uznal bezvýhradně také nejvyšší soud v rozhodnutí z 9. března 1935, Rv 235/33, sb. Vážného č.

14.234, vysloviv právní zásadu, že spory ze služebních poměrů obecních zřízenců (§ 24 zák. č. 16/20 Sb.) patří před pracovní soud.

Citujeme doslovně část důvodů tohoto rozhodnutí:

»Kdyby byl zákonodárce zamýšlel přiznati trvale ustanoveným obecním zřízencům služební postavení veřejnoprávní, byl by to zajisté výslovně prohlásil v zákoně, jako to učinil v § 2, odst. 2 zákona o obecních úřednících ze dne 23. července 1919, čís. 443 Sb., jenž byl jinak vzorem též pro uspořádání předpisů zákona o obecních zřízencích čís. 16/20 Sb. To však zákon neučinil, naopak zdůraznil v § 25, odst. 1 zák. č. 16/20, že zřízenci již ustanovení před účinností tohoto zákona zůstávají nadále ve svém služebním postavení, tedy soukromoprávním a odkázal v § 24 veškeré spory vzešlé ze služ. poměru těchto zřízenců na pořad soudní, tedy zřejmě jako věci soukromoprávní, kdežto stejné spory obecních úředníků byly v § 40 zák. č. 443/19 Sb. přikázány pořadu instancí samosprávných.«

Soukromoprávní povaha služební smlouvy obecního zřízence vystupuje zcela zřetelně a jasně, neboť dovoluje zákon setrvati zřízenci při původně sjednané smlouvě i proti znění nového zákona, upravujícího služební poměry obecních zřízenců (§ 25 zák. č. 16/20, Vážný 3287).

Otázka povahy smlouvy služební a rozhodování o nárocích ze služební smlouvy plynoucích je v podstatě otázkou kompetence.

Není příčiny, proč nezahrnovati pod pojem »i ostatní spory« § 24 zák. č. 16/20 Sb. i spory vzniklé z důvodu propuštění obecního zřízence podle usnesení obecního zastupitelstva na základě ustanovení § 10 téhož zákona po provedeném řízení disciplinárním.

Když soudy uznaly bezvýhradně soukromoprávní povahu služební smlouvy trvale ustanovených obecních zřízenců, nezbývá, než aby rozhodovaly spory z tohoto poměru meritorně i v případě § 10 zák. č. 16/20 Sb., jak to ostatně zákon sám předepsal. Starý judikát č. 191 jest neudržitelný.

Ladislav Hlavatý:

SOUDNÍ PŘÍSLUŠNOST PRO ŽALOBY O NEPŘÍPUSTNOST BERNÍ A POLITICKÉ EXEKUCE.

V praksi pozorujeme často nejistotu, zda žaloby o nepřípustnost berní a politické exekuce patří před okresní soud civilní nebo před okresní soud exekuční.

Jde o žaloby: 1. podle § 357, odst. 2 zák. o přímých daních (po příkladu § 37 ex. ř.),

2. podle § 112, odst. 2 správního řízení (rovněž po příkladu § 37 ex. ř.),

3. podle § 356, odst. 8, věta 2 zák. o př. d. (po příkladu dvou případů § 36 ex. ř.).

K žalobám pod 1. a 2.: Již čl. III., odst. 3 uvozovacího zákona k exekučnímu řádu dopustil výslovně vylučovací žalobu podle § 37 ex. ř. proti politické exekuci v širším slova smyslu, t. j. i proti exekuci berní, a ustanovil pro ni zvláštní, od § 37, odst. 3 ex. ř. odlišnou, soudní příslušnost:

»Pro domáhání se práv ku předmětům dotčeným politickou exekucí (§ 37 exekučního řádu) mají výlučnou platnost předpisy civilního řádu soudního a řádu exekučního. Pro žalobu příslušný jest okresní soud, v jehož obvodu jsou zcela nebo z části v čase podání žaloby předměty, ke kterým jsou prý zřízena tvrzená práva.«